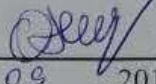

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АВТОМОБІЛЬНО-ДОРОЖНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра комп'ютерних технологій і мехатроніки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Гарант освітньо-професійної програми
«Програмне забезпечення систем»
першого (бакалаврського) рівня вищої
освіти, завідувач кафедри КТМ, д.т.н.,

професор Ніконов О.Я.
« 03 » 09 2019р.

**СИЛАБУС
СОЦІОЛОГІЯ
SOCIOLOGY
SYLLABUS**

освітній ступінь	бакалавр / bachelor
галузь знань	12 Інформаційні технології / InformationTechnology
спеціальність	121 Інженерія програмного забезпечення / SoftwareEngineering
освітня програма	Програмне забезпечення систем / SystemsSoftware

Харків 2019

Автор: Прохоренко Тетяна Григорівна, к.с.н., доцент кафедри філософії і педагогіки професійної підготовки.

Силабус розглянуто та затверджено на засіданні кафедри комп'ютерних технологій і мехатроніки, протокол № 18 від «27» червня 2019 р.

Силабус розглянуто та затверджено на засіданні кафедри філософії і педагогіки професійної підготовки, протокол № 4 від «29» листопада 2019 р.

СИЛАБУС СОЦІОЛОГІЯ / SOCIOLOGY SYLLABUS

освітній ступінь	бакалавр / bachelor
галузь знань	12 Інформаційні технології / Information Technology
спеціальність	121 Інженерія програмного забезпечення / Software Engineering
освітня програма	Програмне забезпечення систем / Systems Software

Анотація курсу

1. Викладачі

1.1. Лектор: Прохоренко Тетяна Григорівна

- доцент кафедри філософії і педагогіки професійної підготовки
- педагогічний стаж – 35 років;
- контактний телефон 0964602824
- e-mail: t.g.prokhorenko@gmail.com
- наукові інтереси: творчий потенціал спеціаліста, особливості його формування і реалізації, стратегії професійної самореалізації.

1.2. Асистент лектора:

2. Дисципліна «Соціологія»

- рік навчання: 4;
- семестр навчання: 7;
- кількість годин за семестр: 60, в т. ч.
 - лекційних: 16;
 - практичних занять: 16;
 - на самостійне опрацювання: 28;
- кількість аудиторних годин на тиждень
 - лекційних: 2 (раз на два тижні);
 - практичних занять: 2 (раз на два тижні).

3. Час та місце проведення

- аудиторні заняття – відповідно до розкладу ХНАДУ, ауд. 324;326
- позааудиторна робота – самостійна робота студента по підготовці до семінарських занять, підготовка доповідей та рефератів(за бажанням студентів).

4. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни (Компетентності), її місце в освітньому процесі

4.1. Метою вивчення дисципліни «Соціологія» є формування у студентів розуміння сутності соціального життя та соціальної структури суспільства, а також навичок аналізу соціальних явищ і процесів.

4.2. Завданнями дисципліни «Соціологія» є: вивчення основних понять і категорій соціології, формування у студентів знань, вмінь та уявлень про основні закономірності суспільних явищ, шляхи отримання та використання результатів соціологічних досліджень у різних видах професійної та соціальної діяльності.

4.3. Предметом вивчення дисципліни є закономірності соціальної організації, соціальної життєдіяльності та соціального розвитку людини та суспільства.

4.4. Результати вивчення дисципліни «Соціологія».

знати:

- об'єкт, предмет та методологію соціологічної науки;
- основні соціологічні категорії та їх характеристики;
- форми соціальної взаємодії, фактори соціального розвитку;
- типи соціальних організацій;
- володіти основами соціологічного аналізу;

вміти:

- орієнтуватися в історії соціологічних вчень, шкіл і напрямків;
- аналізувати фактори соціального розвитку, типи та структури соціальних організацій;
- вміти обґрунтувати свій погляд на суспільні та громадські події, а також використовувати набуті знання при розв'язанні професійних завдань, розробці економічних та соціальних проєктів, організації міжособистих стосунків у сфері управлінської діяльності та бізнесі;
- аналізувати соціально-значимі проблеми та процеси, використовуючи всю сукупність набутих знань.

Дисципліна «Соціологія» базується на знаннях, отриманих студентами під час вивчення філософії і політології.

5. План вивчення дисципліни

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента	Оцінювання в балах
Тема 1. Соціологія як наука			
Знати: Специфіку соціології на відміну від інших суспільних наук, її структуру та роль у сучасному суспільстві.	Лекція №1 <i>План лекції:</i> 1. Сутність соціології. Визначення об'єкта і предмета соціології. 2. Структура сучасної соціології. 3. Функції соціології. Список рекомендованих джерел: Основний: 1-8 Додатковий: 1-7 Інтернет-ресурси: 1	2	

Вміти: Виявити специфіку предметної галузі соціології та її роль у сучасному суспільстві.	Задання для самостійної роботи: Вивчення та доповнення матеріалів лекції на основі самостійного опрацювання основних літературних джерел, зазначених у списку та електронних матеріалів, які надаються викладачем. Питання винесені на самостійне опрацювання: 1. Чим відрізняється об'єкт соціології від предмету ? 2. В чому полягає специфіка предмету соціології на відміну від інших наук про суспільство ? 3. Яку структуру має сучасна соціологія ? 4. Які рівні має соціологічне знання за Р. Мертоном ? 5. Назовіть основні функції соціології. 6. Наведіть приклади ситуацій практичного використання соціологічних знань.	2	4
	Практичне заняття 1 План заняття: 1. Сутність соціології. Визначення об'єкта і предмета соціології. 2. Структура сучасної соціології. 3. Функції соціології.	2	8
Тема 2. Історія виникнення та розвитку соціології.			
Знати: Історичні умови виникнення та розвитку західної та української соціології.	Лекція №2 <i>План лекції:</i> 1. Передумови виникнення соціології. 2. Становлення соціології як самостійної науки в XIX ст. 3. Розвиток західної соціології в XX ст. 4. Історія виникнення та розвитку соціології в Україні. Список рекомендованих джерел: Основний: 1-8 Додатковий: 1-7 Інтернет-ресурси: 1	2	
	Задання для самостійної роботи: Вивчення та доповнення матеріалів лекції на основі самостійного опрацювання основних літературних джерел, зазначених у списку та електронних матеріалів, які надаються викладачем. Питання винесені на самостійне опрацювання: 1. Що сприяло виникненню соціології як самостійної науки? 2. Які проблеми цікавили представників психологічного напрямку? 3. Чому Г. Спенсера відносять до органічної школи у соціології? 4. В чому полягає сутність методу «соціологізму» Е. Дюркгейма? 5. Назвіть основні напрямки західної соціології XX ст. і поясніть їх сутність. 6. Які етапи можна виділити у розвитку української соціології?	3	4

Вміти: Орієнтуватися в історії соціологічних вчень, шкіль і напрямків	7. Назвіть видатних українських соціологів і охарактеризуйте їхню діяльність.		
	Практичне заняття 2 План заняття: 1. Передумови виникнення соціології. 2. Становлення соціології як самостійної науки в XIX ст. 3. Розвиток західної соціології в XX ст. 4. Історія виникнення та розвитку соціології в Україні.	2	8
Тема 3. Суспільство як соціальна система			
Знати: Сутність суспільства, основні теоретичні підходи до його вивчення в історії соціології, сучасні проблеми	Лекція №3 План лекції: 1.Поняття суспільства та його ознаки. 2.Основні методологічні підходи до вивчення суспільства в історії соціології. 3.Типи суспільств. Тенденції розвитку сучасного суспільства. Список рекомендованих джерел: Основний: 1-8 Додатковий:1-7 Інтернет-ресурси: 1	2	
	Задання для самостійної роботи: Вивчення та доповнення матеріалів лекції на основі самостійного опрацювання основних літературних джерел, зазначених у списку та електронних матеріалів, які надаються викладачем. Питання винесені на самостійне опрацювання: 1. Чим відрізняється соціологічне визначення суспільства від філософського? 2. Назвіть і охарактеризуйте основні ознаки суспільства. 3. Що таке соціальна система? 4. Чим відрізняється системний аналіз суспільства від детерміністського? 5. Охарактеризуйте особливості функціонального підходу до вивчення суспільства. 6. Поясніть сутність суспільства з позицій індивідуалізму.	3	4
	Практичне заняття 3 План заняття: 1.Поняття суспільства та його ознаки. 2.Основні методологічні підходи до вивчення суспільства в історії соціології. 3.Типи суспільств. Тенденції розвитку сучасного суспільства.	2	8
Вміти: Аналізувати тенденції розвитку сучасного суспільства, розрізняти різні теоретичні підходи до його вивчення			

Тема 4. . Соціальна структура і стратифікація суспільства. Соціальні інститути та організації.			
Знати: Сутність та основні елементи соціальної структури, процеси її розвитку. Вміти: Аналізувати різні типи соціальних структур, сучасні тенденції її розвитку. Вміти визначати ефективність функціонування різних соціальних інститутів та організацій.	Лекція №4 <i>План лекції:</i> 1. Сутність та елементи соціальної структури суспільства. 2. Соціальна стратифікація: поняття і види. 3. Соціальна мобільність – форма відтворення соціальної структури. 4. Соціальні інститути та організації. Список рекомендованих джерел: Основний: 1-8 Додатковий: 1-7 Інтернет-ресурси: 1	2	
	Задання для самостійної роботи: Вивчення та доповнення матеріалів лекції на основі самостійного опрацювання основних літературних джерел, зазначених у списку та електронних матеріалів, які надаються викладачем. Питання винесені на самостійне опрацювання: 1. Дайте визначення соціальній структурі суспільства. 2. Назвіть соціальні групи, що складають соціальну структуру суспільства. 3. Дайте визначення поняття «соціальна стратифікація». 4. Які історичні типи стратифікації вам відомі? 5. У чому полягає сутність процесу маргіналізації? 6. Розкрийте сутність соціальної мобільності та назвіть її види. 7. Сутність та види соціальних інститутів.	4	4
	Практичне заняття 4 План заняття: 1. Сутність та елементи соціальної структури суспільства. 2. Соціальна стратифікація: поняття і види. 3. Соціальна мобільність – форма відтворення соціальної структури. 4. Соціальні інститути та організації.	2	8
Тема 5. Особистість в системі соціальних зв'язків. Девіантна поведінка особистості.			
Знати: Основні поняття і категорії соціології особистості, основні соціологічні теорії особистості.	Лекція №5 <i>План лекції:</i> 1. Особистість як соціальний феномен. 2. Соціальні статуси і соціальні ролі особистості. 3. Формування особистості у процесі соціалізації. Типи і форми взаємодії особистості і суспільства. 4. Сутність і види девіантної поведінки особи. Список рекомендованих джерел:	2	

Вміти: Знаходити своє місце у системі соціальних зв'язків. Виробляти стратегії соціальної поведінки особистості в різних сферах життєдіяльності.	Основний: 1-8 Додатковий: 1-7 Інтернет-ресурси: 1		
	Задання для самостійної роботи: Вивчення та доповнення матеріалів лекції на основі самостійного опрацювання основних літературних джерел, зазначених у списку та електронних матеріалів, які надаються викладачем. Питання винесені на самостійне опрацювання: 1. Що таке особистість? Як соціологія трактує сутність особистості? 2. Охарактеризуйте основні соціологічні теорії особистості. 3. У чому полягає сутність соціального статусу особистості та під впливом яких чинників він може змінюватися? 4. Які фактори відіграють найбільшу роль у процесі соціалізації особи? 5. Яке значення для соціалізації особи має отримання вищої освіти? 6. Під впливом яких соціальних чинників в сучасному світі збільшується кількість проявів девіантної поведінки?	3	5
	Практичне заняття 5 План заняття: 1. Особистість як соціальний феномен. 2. Соціальні статуси і соціальні ролі особистості. 3. Формування особистості у процесі соціалізації. Типи і форми взаємодії особистості і суспільства. 4. Сутність і види девіантної поведінки особи.	2	8
Тема 6. Соціологія праці та управління.			
Знати: Сучасні соціологічні теорії управління трудовим колективом, основні поняття і категорії соціології праці та управління.	Лекція №6 План лекції: 1. Предмет і завдання соціології праці та управління, етапи становлення. 2. Трудовий колектив як об'єкт соціологічного аналізу. Проблема конфлікту у трудовому колективі. 3. Соціальні аспекти управління трудовим колективом. Список рекомендованих джерел: Основний: 1-8 Додатковий: 1-7 Інтернет-ресурси: 1	2	

Вміти: Сформулювати здатність до колективних дій, роботи в команді, вміння налагоджувати між-особове та ділове спілкування, ефективно вирішувати конфлікти.	Задання для самостійної роботи: Вивчення та доповнення матеріалів лекції на основі самостійного опрацювання основних літературних джерел, зазначених у списку та електронних матеріалів, які надаються викладачем. Питання винесені на самостійне опрацювання: 1. Що вивчає соціологія праці? 2. Назвіть основні види соціальних процесів у трудовій сфері. 3. У чому полягає особливість соціологічного підходу до вивчення праці? 4. Як мотивується та регулюється трудова поведінка? 5. Назвіть функції, які виконує трудовий колектив. 6. Якими показниками визначається ставлення до праці? 7. Роль соціальних технологій в управлінні.	3	5
	Практичне заняття 6 План заняття: 1. Предмет і завдання соціології праці та управління, етапи становлення. 2. Трудовий колектив як об'єкт соціологічного аналізу. Проблема конфлікту у трудовому колективі. 3. Соціальні аспекти управління трудовим колективом.	2	8
Тема 7. Соціологія конфлікту. Соціологія сім'ї.			
Знати: Основні поняття та категорії соціології конфлікту та соціології сім'ї.	Лекція №7 План лекції: 1. Соціальна природа та функції конфлікту. 2. Види та засоби врегулювання соціальних конфліктів. 3. Сутність та функції сім'ї. 4. Тенденції розвитку сучасної сім'ї в Україні. Список рекомендованих джерел: Основний: 1-8 Додатковий: 1-7 Інтернет-ресурси: 1	2	
	Задання для самостійної роботи: Вивчення та доповнення матеріалів лекції на основі самостійного опрацювання основних літературних джерел, зазначених у списку та електронних матеріалів, які надаються викладачем. Питання винесені на самостійне опрацювання: 1. Проблема типологізації конфліктів у соціології. 2. Переговори у конфліктних ситуаціях. 3. Особливості соціальних конфліктів в сучасній Україні. 4. Дайте визначення сім'ї та шлюбу. 5. Охарактеризуйте основні типи шлюбу і сім'ї.	4	5

Вміти: Толерантно ставитися до інших культур, груп та спільнот. Знаходити ефективні шляхи вирішення конфліктних ситуацій, вдосконалювати особистісні якості.	6.. Назвіть етапи життєвого циклу сім'ї. 7. Назвіть шляхи подолання сучасної кризи сім'ї в Україні.		
	Практичне заняття 7 План заняття: 1. Соціальна природа та функції конфлікту. 2. Види та засоби врегулювання соціальних конфліктів. 3. Сутність та функції сім'ї. 4. Тенденції розвитку сучасної сім'ї в Україні.	2	8
Тема 8. Соціологічне дослідження. Методи збирання соціологічної інформації.			
Знати: Сутність, види та методи соціологічних досліджень, роль у реформуванні сучасного українського суспільства. Вміти: Орієнтуватися у соціальному середовищі, розуміти логіку соціального розвитку. В професійній діяльності дає можливість приймати комплексні рішення, з врахуванням соціальних наслідків.	Лекція №8 <i>План лекції:</i> 1. Сутність та види соціологічного дослідження. 2. Програма соціологічного дослідження. 3. Методи збирання соціологічної інформації. Список рекомендованих джерел: Основний: 1-8 Додатковий: 1-7 Інтернет-ресурси: 1	3	
	Задання для самостійної роботи: Вивчення та доповнення матеріалів лекції на основі самостійного опрацювання основних літературних джерел, зазначених у списку та електронних матеріалів, які надаються викладачем. Питання винесені на самостійне опрацювання: 1. Дайте визначення терміна «соціологічне дослідження» та охарактеризуйте його функції. 2. Що слід розуміти під проблемною ситуацією? 3. У чому полягає мета та завдання соціологічного дослідження? 4. Якою є роль гіпотези в соціологічному дослідженні? 5. У чому полягають особливості соціального спостереження? 6. Назвіть основні види спостережень. 7. За якими ознаками класифікуються запитання у анкеті? 8. Назвіть основні види опитувань.	4	5
	Практичне заняття 8 План заняття: 1. Сутність та види соціологічного дослідження. 2. Програма соціологічного дослідження. 3. Методи збирання соціологічної інформації.	3	8

	Разом	60 годин/ 2 кредити	100 балів
Підсумковий контроль		Залік	

6. Список рекомендованих джерел

Основний

1. Дворецька Г.В. Соціологія праці / Дворецька Г.В. – К.: КНЕУ, 2002 – 472 с.
2. Лукашевич М.П., Туленков М.В. Спеціальні та галузеві соціологічні теорії / М.П. Лукашевич, М.В. Туленков. – К.: МАУП, 2004. – 464 с.
3. Маркозова О.О., Прохоренко Т.Г. Соціологія. Загальний курс / О.О. Маркозова, Т.Г. Прохоренко – Х.: ХНАДУ, 2006. – 112 с.
4. Маркозова О.О., Прохоренко Т.Г. Плани семінарських занять та методичні вказівки до самостійного вивчення курсу «Соціологія» / О.О. Маркозова, Т.Г. Прохоренко – Х.:ХНАДУ, 2011. – 103 с.
5. Некрасов А.И. Социология / Некрасов А.И. – Х.: «Одиссей», 2004. – 304 с.
6. Прохоренко Т.Г. Социология: конспект лекций для русскоязычных и иностранных студентов / Т.Г. Прохоренко, Е.А. Маркозова, Т.В. Ярмук. – Х.: ХНАДУ, 2014. – 100 с.
7. Примуш М.В. Загальна соціологія: Навчальний посібник / Примуш М.В. – К.: «Професіонал», 2004. – 592 с.
8. Сірий Є.В. Соціологія: загальна теорія, історія розвитку, спеціальні та галузеві теорії / Сірий Є.В. – К.: Атіка, 2004. – 480 с.

Додатковий

1. Бузовский И. Социальная напряженность и тревожность в контексте диагностики общественных конфликтов / И. Бузовский. // Социология: теория, методы, маркетинг. 2008. - №3. – С. 169 – 176
2. Давыдов А.А. Системная социология – социология 21 века / А.А. Давыдов // Социология: теория, методы, маркетинг. – 2008. - №3. – С. 52 – 65
3. Семке Н.М. Соціологія. Модульний курс : навчальний посібник / Н. М. Семке. – Харків : Торсінг плюс, 2009. – 352 с.
4. Соціологія: навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів/ за заг. ред. В.І. Докаша. – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2011. – 360 с.
5. Соціологія: Підручник / За ред. докт. соціол. наук, проф. В.М. Пічі. - 4-те видання, виправлене. - Львів: "Магнолія 2006", 2009. - 293 с.
6. Тематичний словник-довідник з соціології / За ред. В.В. Кохана; укл.: А. Александровська, Є. Буга, Ю. Ткачук та ін. – Чернівці: Чернівецький нац. ун – т, 2009. – 112 с.
7. Українське суспільство 1992 – 2008: соціологічний моніторинг / В. Ворони, М. Шульги. – К. : Інститут соціології НАНУ, 2008. – 656 с.

Інтернет ресурси

1. Методичні матеріали кафедри філософії і ППП можна знайти на Файловому архіві ХНАДУ